

Vraagprognose buitenschoolse opvang voor de gemeente Utrecht

Utrecht, 9 februari 2011

Buitenhek Management & Consult

Winthontlaan 200
Postbus 85183
3508 AD Utrecht

T +030 287 59 59
F +030 287 59 60

info@buitenhek.nl
www.buitenhek.nl

INDEX

1. AANLEIDING EN LEESWIJZER.....	3
2. ONTWIKKELINGEN IN VRAAG EN AANBOD VAN BSO SINDS 2007.....	3
2.1 INLEIDING.....	3
2.2 STERKE GROEI GEBRUIK VAN BSO IN NEDERLAND	3
2.3 STERKE GROEI GEBRUIK VAN BSO IN DE GEMEENTE UTRECHT	4
2.4 RELATIEF STERKE CAPACITEITSGROEI BSO GEMEENTE UTRECHT.....	4
2.5 STAND VAN ZAKEN WACHTLIJSTEN BSO PER SEPTEMBER 2010	5
2.6 BSO OP SCHOOLLOCATIES	6
2.7 CONCLUSIE.....	7
3. HOE ONTWIKKELT DE VRAAG NAAR BSO ZICH IN 2011 IN UTRECHT?.....	8
3.1 INLEIDING.....	8
3.2 METHODE UITWERKING MODEL VOOR BEHOEFTEPROGNOSE UTRECHT	8
3.3 ONZEKERHEDEN BIJ BEHOEFTEPROGNOSE BSO.....	8
3.3.1 Overheidsbeleid	8
3.3.2 Wijkoverschrijdend gebruik	8
3.3.3 Ontbreken stedelijke wachtlijst gegevens.....	9
3.4 BSO DEELNAME PER WIJK 2009	9
3.5 WAAR ZIJN NU EN IN DE TOEKOMST WACHTLIJSTEN BSO TE VERWACHTEN?	10
3.5.1 Huidige wachtlijstproblematiek per begin 2011	10
3.5.2 Uitbreiding BSO in 2011	11
3.5.3 Prognose wachtlijstproblematiek per eind 2011	11
3.6 CONCLUSIE.....	13
4. TOT SLOT	13
BIJLAGE 1A: DEELNAME BSO 2007-2009 EN PROGNOSE 2011 IN AANTALLEN.....	14
BIJLAGE 1B: DEELNAME AAN BSO 2007-2009 EN PROGNOSE 2011 IN %.....	15
BIJLAGE 2: HUIDIG EN VERWACHT TEKORT AAN BSO CAPACITEIT	16
BIJLAGE 3: INVENTARISATIE MOGELIJKE UITBREIDINGEN BSO 2011	18
BIJLAGE 4: BRONVERMELDING	19

1. Aanleiding en leeswijzer

Op verzoek van de gemeente Utrecht is door Buitenhok Management & Consult nader onderzoek gedaan naar het gebruik van buitenschoolse opvang (BSO) in de gemeente Utrecht. De volgende onderzoeksvragen komen in dit rapport aan bod:

- welke ontwikkelingen zijn er in de vraag naar, en het aanbod van, BSO in de gemeente Utrecht sinds 2007?
- wat is de meest actuele prognose van de vraag naar BSO per (sub)wijk?
- in welke (sub)wijken voorziet Buitenhok Management & Consult tekorten, waar overschotten en waar is vraag en aanbod het komende jaar redelijk in evenwicht?

In hoofdstuk 2 wordt het gebruik en het aanbod van BSO in Utrecht vergeleken met de landelijke ontwikkelingen en de ontwikkeling in de andere G4 gemeenten.

In hoofdstuk 3 is een vraagprognose uitgewerkt op wijk- en subwijkniveau. Uit een inventarisatie van uitbreidingsplannen voor 2011 blijkt vervolgens waar in 2011 nog risico's op wachtlijsten voor BSO zijn.

2. Ontwikkelingen in vraag en aanbod van BSO sinds 2007

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt het gebruik en het aanbod van BSO in Utrecht vergeleken met de landelijke kengetallen en de ontwikkelingen in de andere G4 gemeenten. De cijfers zijn gebaseerd op de landelijke gebruikscijfers voor BSO zoals die zijn gepubliceerd door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. De gebruikscijfers voor de gemeente Utrecht zijn afkomstig van het CBS en ontleend aan de aanvragen voor kinderopvangtoeslag.

Voor de capaciteitsgegevens BSO is gebruik gemaakt van een inventarisatie van het Netwerkbureau Kinderopvang. De wachtlijstgegevens zijn afkomstig van het rapport Wachtlijsten in de kinderopvang dat Minister Kamp op 4 februari 2011 naar de Tweede Kamer heeft verstuurd (ITS, 2011).

2.2 Sterke groei gebruik van BSO in Nederland

Het gebruik van BSO is de laatste jaren sterk gestegen. Uit de landelijke cijfers over het gebruik van BSO kunnen we vaststellen dat eind 2009 in Nederland 17% van de basisschoolpopulatie gebruik maakt van BSO:

Tabel 2.1: deelname aan BSO in Nederland

Deelname aan BSO door 4 t/m 11 jarigen in Nederland	2007	2008	2009
aantal 4 t/m 11 jarigen totaal per einde jaar	1.598.360	1.598.434	1.593.055
aantal kinderen met BSO per jaar	188.000	242.000	276.000
kinderen met BSO in % van totale populatie	12%	15%	17%
groei aandeel kinderen met BSO in %		29%	14%

Bron: CBS 2010, OCW 2010

Zo maakte in 2009 in Nederland 276.000 kinderen gebruik van BSO. Dat is zo'n 17% van het totaal aantal kinderen dat er voor in aanmerking komt. Twee jaar eerder, in 2007, was dat nog maar 12% van het aantal kinderen in de basisschoolleeftijd.

Het gebruik van BSO in Nederland groeide in 2009 nog sterk (+14%) maar al veel minder sterk dan in 2008 (+29%). De groei van het BSO gebruik in Nederland lijkt dus af te vlakken.

2.3 Sterke groei gebruik van BSO in de gemeente Utrecht

In onderstaande tabel (2.2) zijn vergelijkbare cijfers voor het gebruik van BSO in de gemeente Utrecht opgenomen.

Tabel 2.2: deelname aan BSO in Utrecht

Deelname aan BSO door 4 t/m 11 jarigen in Utrecht	2007	2008	2009
aantal 4 t/m 11 jarigen totaal per einde jaar	24.284	25.205	26.306
aantal kinderen met BSO per jaar	4.885	5.900	6.995
kinderen met BSO in % van totale populatie	20%	23%	27%
groei aandeel kinderen met BSO in %		16%	14%

Bron 2007, 2008, 2009: CBS

In 2009 maakten in Utrecht 6.995 kinderen gebruik van BSO. Dat is zo'n 27% van het totaal aantal kinderen dat er voor in aanmerking komt. De groei van de BSO is ook in Utrecht afgenomen. Groeide het aandeel BSO kinderen in 2008 nog met 16%, in 2009 bedroeg de groei 14%.

In de gemeente Utrecht maakte in 2009 meer dan een kwart (27%) van de basisschoolleerlingen gebruik van BSO. In bijlage I is het gebruik van BSO per subwijk voor de jaren 2007, 2008 en 2009 opgenomen. Daaruit blijkt dat het aandeel 4 t/m 11 jarigen dat gebruik maakt van BSO per wijk zeer uiteenloopt. Zo blijkt het aandeel kinderen dat BSO gebruikt in West hoger en ook veel sneller te groeien dan in Overvecht.

Tabel 2.3: BSO gebruik 2007-2009 in West en Overvecht

Aandeel kinderen met BSO in % van het totaal aantal 4 t/m 11 jarigen	2007	2008	2009
West	24%	30%	33%
Overvecht	6%	6%	7%

Het aandeel basisschoolleerlingen met BSO in Overvecht bedraagt in 2009 7% van het totaal en dat aandeel is vanaf 2007 met slechts 1 procentpunt gestegen.

In West bedraagt het aandeel basisschoolleerlingen met BSO in 2009 33% en is dat aandeel vanaf 2007 met 9 procentpunten gestegen. Daaruit blijkt dat het gebruik van BSO sterk samenhangt met wijkgebonden omstandigheden waaronder arbeidsparticipatie, opleiding, samenstelling bevolking en inkomenskenmerken.

2.4 Relatief sterke capaciteitsgroei BSO gemeente Utrecht

Hoe sterk is de capaciteit aan BSO in de gemeente gegroeid en hoe verhoudt die groei zich tot het land en vergelijkbare gemeenten? In deze paragraaf de cijfers daarover op een rij.

In onderstaande tabel (2.4) de groei van de BSO capaciteit over de afgelopen 5 jaar in de gemeente Utrecht:

Tabel 2.4: capaciteit aan BSO in Utrecht in kindplaatsen

per 1/1/	2007	2008	2009	2010	2011
BSO in aantal kindplaatsen*	2.178	3.011	3.731	4.591	5.509
jaarlijkse groei in %	38%	24%	23%	20%	

* Bron: Monitor Kinderopvang 2009 (t/m 2009), bron Gemeente Utrecht (2010), bron GG&GD register (2011)

De capaciteit neemt sinds 2007 onafgebroken toe en is in 4 jaar tijd ruim verdubbeld. Wel is te zien dat de groei afneemt. Verder de opvangcapaciteit in 2007 nog met 38% uitgebreid, in 2010 was de groei 20% en in 2011 wordt de groei in capaciteit geraamd op 17%.

Dat hangt samen met de steeds grotere deelnamegraad binnen de doelgroep (verzadiging), met de beschikbaarheid van geschikte uitbreidingslocaties en met bezuinigingen op de kinderopvangtoeslag vanaf 2008.

In onderstaande tabel (2.5) is een vergelijking gemaakt tussen de groei aan BSO capaciteit in Nederland, de andere G4 gemeenten en de BSO groei in de gemeente Utrecht:

Tabel 2.5: groei capaciteit BSO in G4 en Nederland

Kindplaatsen BSO per eind	2006	2009
Buitenschoolse opvang in kindplaatsen in Nederland	94.656	187.474
index NL (2006 = 100)	100	198
Buitenschoolse opvang in kindplaatsen in Utrecht	2.178	4.591
index Utrecht (2006 = 100)	100	211
Buitenschoolse opvang in kindplaatsen in Den Haag	3.861	6.691
index Den Haag (2006 = 100)	100	173
Buitenschoolse opvang in kindplaatsen in Amsterdam	5.476	9.934
index Amsterdam (2006 = 100)	100	181
Buitenschoolse opvang in kindplaatsen in Rotterdam	4.959	8.130
index Rotterdam (2006 = 100)	100	164

Bronnen: Regioplan 2010, gemeente Utrecht 2010

Als de capaciteit in 2006 op 100 wordt geïndexeerd dan bedraagt in 2009 het indexcijfer voor Utrecht 211 ofwel een uitbreiding met 111%. Uit tabel (2.5) blijkt dat de BSO groei in de gemeente Utrecht (+111%) niet alleen hoger is dan het landelijk gemiddelde (+98%) maar ook een sterkere groei kent dan de gemeenten Den Haag, (+73%), Amsterdam (+81%) en Rotterdam (+64%).

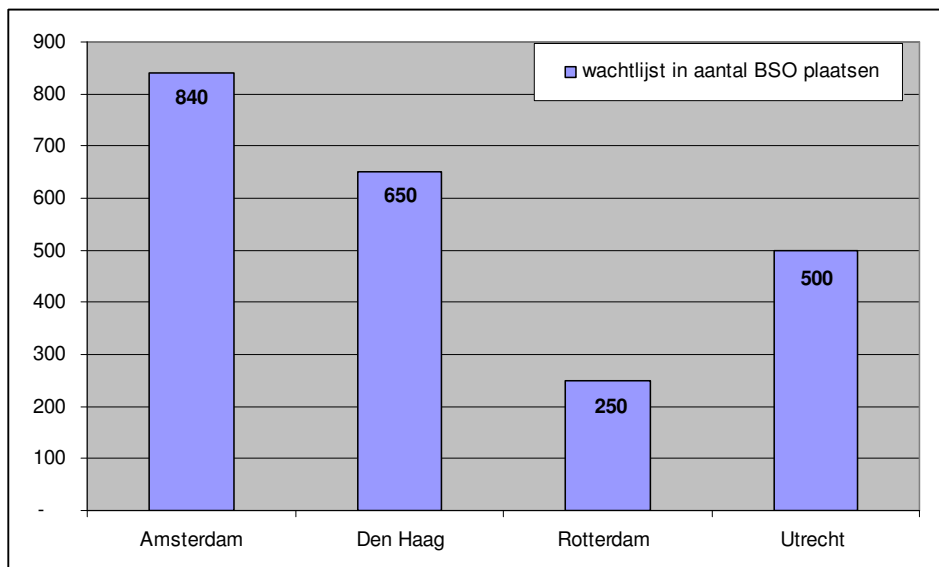
Het aantal BSO plaatsen in Utrecht is sinds 2006 sterker gegroeid dan het landelijk gemiddelde en ook sterker dan in de andere G4 gemeenten.

2.5 Stand van zaken wachtlijsten BSO per september 2010

Eind januari 2011 is een landelijk wachtlijstonderzoek gepubliceerd (ITS, 2011). Uit dat onderzoek blijkt dat het aantal kinderen op de wachtlijsten van de BSO in Nederland in 2010 gedaald is ten opzichte van voorgaande jaren.

Volgens het rapport (p. 67) bedraagt de omvang van de wachtlijst in Utrecht per september 2010 500 BSO kindplaatsen, Amsterdam heeft 840 plaatsen tekort en Den Haag heeft een wachtlijst met een omvang van 650 kindplaatsen BSO. Rotterdam scoort van de G4 het laagste met een tekort van 250 kindplaatsen BSO.

Grafiek 2.6: wachtlijsten in BSO kindplaatsen G4

In 2010 is de BSO capaciteit in de gemeente met 918 kindplaatsen toegenomen (zie paragraaf 2.4). Daarmee bedraagt het gesignaleerde tekort van 500 BSO plaatsen ongeveer de helft van het aantal plaatsen dat in een jaar extra is gerealiseerd.

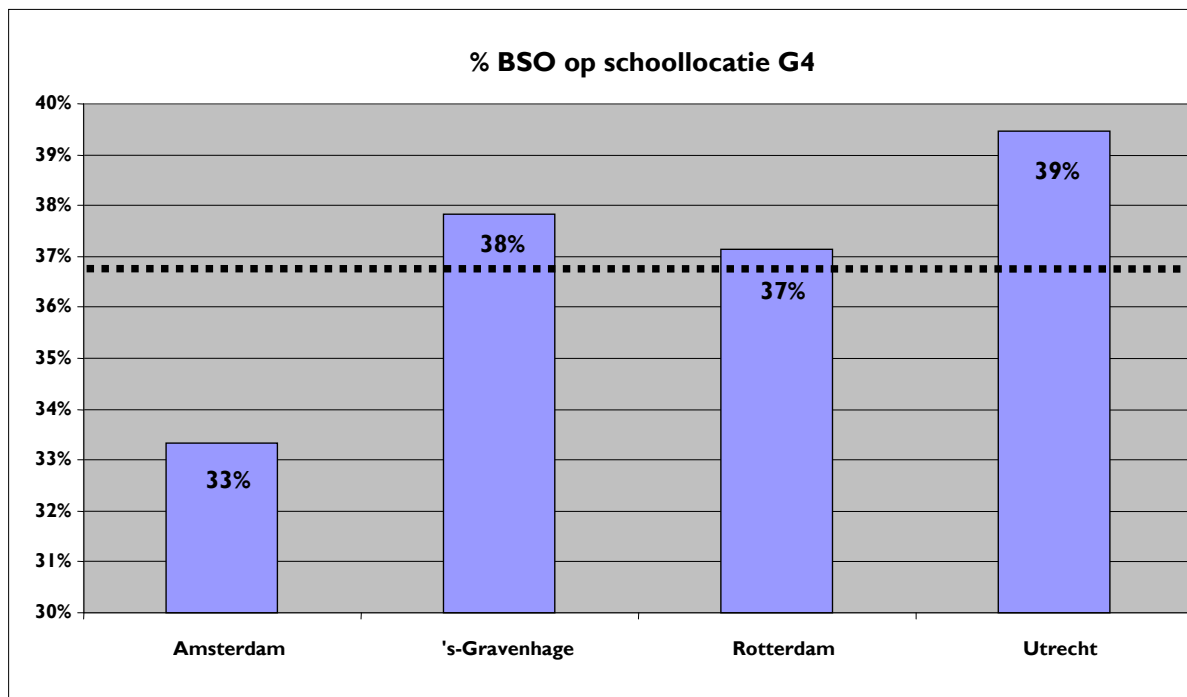
2.6 BSO op schoollocaties

De gemeente Utrecht heeft zichzelf als doel gesteld om zoveel mogelijk BSO bij basisscholen te realiseren. Dat streven blijkt ook uit de praktijk.

Volgens landelijk onderzoek dat Buitenhek Management & Consult in 2009 heeft uitgevoerd voor het Netwerkbureau Kinderopvang is 36,8% van de BSO locaties in Nederland gehuisvest in een school.

Onderstaande figuur (grafiek 2.7) geeft de huisvestingssituatie in de vier grote steden weer.

Grafiek 2.7: aandeel BSO op schoollocaties in G4

Bron: www.netwerkbureaukinderopvang.nl/nl/p4910505d97422/infotheek-item.html?action=site.infoitem&bid=4b6029669a57c

In Utrecht was in 2009 39% van de BSO locaties gevestigd in een schoolaccommodatie. Dat is hoger dan het landelijk gemiddelde (36,8%).

2.7 Conclusie

Het aandeel basisschoolleerlingen dat van BSO gebruik maakt in de gemeente Utrecht is met 27% eind 2009 relatief hoog in vergelijking met het aandeel basisschoolleerlingen met BSO in geheel Nederland (17% eind 2009). Dat er in Utrecht relatief veel vraag is naar BSO hangt onder andere samen met de bevolkings-samenstelling en de hoger dan gemiddelde arbeidsparticipatie van vrouwen in de gemeente.

Er blijken grote verschillen tussen wijken en subwijken in het gebruik en in de groei van BSO.

De gemeente, basisscholen en de kinderopvangondernemers zijn cruciale spelers bij het realiseren van voldoende opvangmogelijkheden (zie o.a. Taskforce BSO, 2007). Dat deze spelers in Utrecht er nog niet in geslaagd zijn de wachtlijsten volledig te bedwingen wordt bevestigd door het meest recente wachtlijstonderzoek (ITS, 2011). Daaruit blijkt dat de wachtlijst voor BSO in Utrecht per september 2010 500 kindplaatsen bedraagt.

Uit de cijfers van de afgelopen jaren blijkt echter ook dat de betrokken organisaties een BSO groei hebben gerealiseerd die hoger ligt dan het landelijk gemiddelde en ook hoger dan de groei in de andere G4 gemeenten. In 2010 is de BSO capaciteit in de gemeente met 918 kindplaatsen toegenomen. Daarmee bedraagt het tekort van 500 BSO plaatsen ongeveer de helft van het aantal extra kindplaatsen dat in 2010 is gerealiseerd.

Het gemeentelijk beleid om meer BSO bij scholen te vestigen lijkt ook vorm in de praktijk te krijgen. In vergelijking met het landelijk gemiddelde zijn in Utrecht relatief veel BSO locaties gevestigd bij scholen.

3. Hoe ontwikkelt de vraag naar BSO zich in 2011 in Utrecht?

3.1 Inleiding

Door de opdrachtgever is gevraagd een inschatting te maken hoe de vraag naar BSO zich in 2011 ontwikkelt en in welke (sub)wijken capaciteitstekorten, -overschotten en evenwicht tussen vraag en aanbod te verwachten is. Het in kaart brengen van mogelijke tekorten aan BSO in een wijk of subwijk kan een extra impuls geven aan kinderopvangondernemers, scholen en de gemeente om gericht te investeren in extra BSO voorzieningen. Bij het berekenen van de vraag naar BSO per wijk en subwijk is gebruik gemaakt van een prognosemodel. In dit hoofdstuk wordt eerst een toelichting gegeven hoe het prognosemodel is opgebouwd en hoe schattingen van de vraag naar BSO tot stand zijn gekomen. Vervolgens worden de factoren omschreven die de voorspellende waarde van de prognoses kunnen beïnvloeden.

Dan wordt een overzicht gegeven van het gebruik van BSO per wijk en subwijk en de groei ervan in de afgelopen jaren.

Met het model zijn vervolgens prognoses gemaakt voor de behoefte aan BSO per wijk en subwijk per einde 2010 en per einde 2011. Op basis van de door de gemeente uitgevoerde inventarisatie van uitbreidingsplannen wordt vervolgens onderbouwd in welke wijken en subwijken per einde 2011 nog wachtlijsten te verwachten zijn.

3.2 Methode uitwerking model voor behoefteprognose Utrecht

De prognoses voor de vraag naar BSO in Utrecht zijn onder andere gebaseerd op de volgende variabelen:

- de ontwikkeling van het aantal kinderen van 4 t/m 11 jaar per (sub)wijk;
- het aantal kinderen dat in 2007, 2008 en 2009 gebruik maakte van BSO op basis van de toeslagenadministratie van de Belastingdienst;
- het gemiddeld besteedbaar huishoudinkomen van huishoudens met kinderen per (sub)wijk;
- het aantal kindplaatsen BSO per (sub)wijk zoals geregistreerd bij de GG&GD;
- een door de gemeente uitgevoerde inventarisatie van uitbreidingen BSO in 2011.

Op basis van deze gegevens is een prognose gemaakt van het aandeel basisschoolleerlingen dat eind 2011 behoefte heeft aan BSO. Deze behoefte aan BSO is vertaald naar de benodigde BSO capaciteit. Vervolgens is die benodigde capaciteit vergeleken met de actuele capaciteit aan BSO kindplaatsen en de in 2011 geplande uitbreidingen.

3.3 Onzekerheden bij behoefteprognose BSO

3.3.1 Overheidsbeleid

De belangrijkste onzekerheid rond de ramingen van de vraag naar BSO is gelegen in de bezuinigingen op de kinderopvangtoeslag in 2010 en 2011. Over aanvullende bezuinigingen in 2012 en daarna wordt later dit voorjaar een besluit genomen. Hogere opvangkosten voor ouders en het vooruitzicht van verdere stijging in de jaren daarna werkt dempend op de vraag naar BSO. Verder is onduidelijk of - en in welke mate - de recente veranderingen in wet- en regelgeving voor gastouderopvang zullen leiden tot een toename van de vraag naar BSO.

3.3.2 Wijkoverschrijdend gebruik

In het model wordt de behoefte aan BSO berekend op basis van de verwachte omvang van de doelgroep: de kinderen in de basisschoolleeftijd die in de betreffende wijk wonen en waarschijnlijk gebruik gaan maken van BSO. Uit de cijfers van het CBS over het BSO gebruik in Utrecht blijkt dat veel kinderen naar een BSO buiten hun eigen (sub)wijk gaan.

Zo heeft de wijk Utrecht Zuid in 2009 een BSO capaciteit voor ongeveer 450 kinderen terwijl in 2009 725 kinderen uit die wijk gebruik maken van BSO. Dat betekent dat 275 kinderen uit Utrecht Zuid in andere wijken gebruik maken van BSO. Omgekeerd heeft Utrecht Oost in 2009 een BSO capaciteit voor ongeveer 950 kinderen terwijl in 2009 uit de wijk Oost slechts 650 kinderen gebruik maken van BSO. Dat betekent dat circa 300 kinderen uit andere wijken in Utrecht Oost gebruik maken van BSO.

Door wijkoverschrijdend gebruik kan het voorkomen dat vraag en aanbod in een wijk volgens het gehanteerde model in evenwicht lijkt. In de praktijk kunnen er toch wachtlijsten in deze wijk bestaan omdat ook kinderen uit andere wijken op de wachtlijst voor de BSO-locaties in deze wijk staan¹.

3.3.3 Ontbreken stedelijke wachtlijst gegevens

Het blijft lastig om betrouwbaar beeld van de wachtlijsten te krijgen. Dat heeft vooral te maken met de vervuiling van bestanden. In 2009 heeft B&A voor de gemeente Utrecht en de aanbieders van kinderopvang een onderzoek gedaan naar de betrouwbaarheid van de Utrechtse wachtlijsten. Het aantal kinderen dat met zekerheid op korte termijn een plaats op een BSO nodig had, bleek een vijfde te zijn van het aantal kinderen dat werkelijk op een wachtlijst stond. De beperkte betrouwbaarheid van de wachtlijsten wordt ook bevestigd door een landelijk onderzoek van Regioplan, uitgevoerd in 2009. Dat onderzoek liet zien dat tweederde van de wachtlijsten een hoge mate van vervuiling kent. Ook het meest recente wachtlijstonderzoek dat onlangs gepubliceerd werd bevestigt dat beeld: "Vooral in gebieden met lange wachtlijsten schrijven ouders hun kind bij meerdere organisaties in. In de geleverde wachtlijstadministraties komen in totaal 153.056 kinderen voor, waarvan 43.994 (29%) kinderen terecht op de wachtlijst staan (ITS, 2011, p. 17/18)."

3.4 BSO deelname per wijk 2009

Eind 2009 maakten in totaal 6.995 basisschoolleerlingen in Utrecht gebruik van BSO. Een jaar eerder was dat 5.890 en in 2007 was dat 4.875. Per wijk en subwijk varieert de deelname zeer sterk. De grootste deelname aan BSO in 2009 is te vinden in de wijken Noordoost en Oost. Daar maakt meer dan 40% van de 4 t/m 11 jarigen gebruik van de BSO.

Tabel 3.1: Deelname BSO per wijk in Utrecht 2009

	Aantal 4 t/m 11 jarigen dat aan BSO deelneemt in 2009	Percentage 4 t/m 11 jarigen dat aan BSO deelneemt in 2009
West	660	33%
Noordwest	360	14%
Overvecht	195	7%
Noordoost	1.165	41%
Oost	650	40%
Binnenstad	185	36%
Zuid	725	34%
Zuidwest	400	13%
Leidsche Rijn	1.165	36%
Vleuten de Meern	1.490	28%
Totaal gemeente	6.995	27%

¹ Wijkoverschrijdend gebruik van BSO kan verschillende oorzaken hebben. Ouders kunnen bij gebrek aan BSO aanbod in de eigen wijk uitwijken naar andere wijken waar wel plaatsen beschikbaar zijn. Het kan ook voorkomen dat kinderen naar een basisschool gaan die niet in de eigen woonwijk ligt en gebruik maken van de BSO die bij de school ligt. Ook zijn er kinderen die gebruik maken van een specifiek BSO aanbod (o.a. sport BSO) dat niet in de eigen wijk ligt.

De laagste deelname aan BSO is in de wijk Overvecht. Daar maakt slechts 7% van alle 4 t/m 11 jarigen gebruik van de BSO. Gemiddeld neemt 27% van alle basisschoolleerlingen eind 209 gebruik van BSO.

De deelname aan BSO varieert per leeftijd. Van alle 4 t/m 6 jarigen maakt eind 2009 30% gebruik van BSO, van de 10 en 11 jarigen is dat substantieel lager en bedraagt het 21%.

3.5 Waar zijn nu en in de toekomst wachtlijsten BSO te verwachten?

De behoefte aan BSO is in het prognosemodel gekoppeld aan het aantal kinderen in de leeftijd 4 t/m 11 jaar en de hoogte van het besteedbaar inkomen van huishoudens met jongere kinderen. Uitgangspunt in de modelberekeningen is dat in (sub)wijken met een vergelijkbaar inkomensniveau ook de behoefte aan BSO op een vergelijkbaar niveau zal liggen. Dat betekent het model ervan uitgaat dat in wijken met een substantieel lager BSO gebruik dan in wijken met een vergelijkbaar inkomensniveau de kansen op wachtlijsten het grootst zijn.

3.5.1 Huidige wachtlijstproblematiek per begin 2011

Uit het landelijk wachtlijstonderzoek (ITS, 2011) blijkt dat de omvang van de wachtlijsten voor BSO in Utrecht per september 2010 ongeveer 500 BSO kindplaatsen bedraagt. Dit onderzoek geeft echter geen onderverdeling naar wijk en subwijk.

Met behulp van het prognosemodel is een inschatting gemaakt van de tekorten aan BSO per wijk en subwijk.

Uit de doorrekeningen blijken er per begin 2011 tekorten aan BSO in de volgende wijken:

Vleuten de Meern (186 kindplaatsen), Zuid (112 kindplaatsen), Noordwest (104 kindplaatsen), Leidsche Rijn (77 kindplaatsen) en Noordoost (59 kindplaatsen).

Zuidwest heeft over de gehele wijk een beperkt tekort aan BSO. Binnen deze wijk is er een substantieel tekort in Dichterswijk, Rivierenwijk van 101 kindplaatsen. Door de BSO voorzieningen in de andere subwijken van Zuidwest wordt dat tekort teruggebracht tot 43 kindplaatsen voor de gehele wijk.

De wijk Oost heeft voor de vraag naar BSO van de gehele wijk voldoende BSO aanbod. In de subwijk Wilhelminapark, Rijsweerd is volgens het prognosemodel een tekort van 138 kindplaatsen. Door de opvangmogelijkheden in de andere subwijken van Oost wordt dat tekort gecompenseerd.

In onderstaande tabel (tabel 3.2) een overzicht van wijken en subwijken waar volgens de berekeningen per begin 2011 tekorten aan BSO zijn:

Tabel 3.2: Berekening tekort aan BSO kindplaatsen per wijk in Utrecht begin 2011

	Behoefte BSO in kindplaatsen	Capaciteit BSO per 1/1/2011	Tekort per 1/1/2011
Vleuten de Meern	1.562	1.376	186
Zuid	536	424	112
Oud Hoograven, Tolsteeg	178	0	178
Noordwest	279	175	104
Zuilen-noord en -oost	105	20	85
Leidsche Rijn	972	895	77
Noordoost	827	768	59
Wittevrouwen, Zeeheldenbuurt	216	148	68
Zuidwest	312	269	43
Dichterswijk, Rivierenwijk	246	145	101
Oost	474	757	-283
Wilhelminapark, Rijsweerd	228	90	138

De geconstateerde tekorten zijn gebaseerd op de vraag naar BSO per wijk en subwijk en de beschikbare capaciteit in de wijk. Zoals toegelicht in paragraaf 3.3.2 kan het zijn dat in de wijken waar volgens het model een tekort aan BSO is toch geen wachtlijsten zijn omdat kinderen gebruik maken van BSO's in andere wijken of subwijken waar geen tekort is.

Het model schetst de kansen op, en de mogelijke omvang van wachtlijsten BSO per begin 2011. Vervolgens is het de vraag wat het effect is van de mogelijke uitbreidingen van BSO in 2011.

3.5.2 Uitbreiding BSO in 2011

In 2011 zijn uitbreidingen gepland die bijdragen aan het terugdringen van de wachtlijsten. In de volgende tabel (tabel 3.3) een overzicht van de mogelijke uitbreiding aan BSO per wijk

Tabel 3.3: Overzicht mogelijke uitbreiding per wijk in 2011

Wijk	Mogelijke uitbreiding BSO in kindplaatsen in 2011
West	40
Noordwest	160
Overvecht	60
Noordoost	40
Oost	120
Binnenstad	0
Zuid	140
Zuidwest	40
Leidsche Rijn	80
Vleuten de Meern	240
Totaal	920

In totaal is in 2011 een uitbreiding van capaciteit gepland van circa 920 kindplaatsen. Dat betekent een capaciteitsuitbreiding van de BSO in de gemeente met 17%.

Daarmee bedragen de mogelijke uitbreidingen in 2011 bijna het dubbele van het gesignaleerde tekort van 500 BSO plaatsen.

In bijlage 3 is een gedetailleerd overzicht opgenomen van de door de gemeente geïnventariseerde uitbreidingsplannen in 2011 naar wijk en subwijk.

3.5.3 Prognose wachtlijstproblematiek per eind 2011

Door de uitbreidingen in 2011 per wijk en subwijk te vergelijken met de tekorten is vastgesteld of de geplande uitbreidingen voldoende omvang hebben en in de juiste wijken plaatsvinden om de capaciteitstekorten te beperken.

In Vleuten de Meern is per begin 2011 een capaciteitstekort berekend van 186 BSO plaatsen (tabel 3.2). Op basis van de geïnventariseerde uitbreidingsplannen wordt door de gemeente in 2011 een uitbreiding voorzien van 240 kindplaatsen. Daardoor resteert geen tekort meer aan het einde van 2011.

In Noordwest is een uitbreiding voorzien van 80 kindplaatsen in de subwijk Zuilen-noord en -oost. Dat is de subwijk waar volgens het prognosemodel ook een tekort van die omvang is waardoor er eind 2011 geen tekort aan BSO meer wordt voorzien.

In Zuidwest en Oost geldt dat er weliswaar mogelijke uitbreidingen gepland zijn maar dat deze niet in de subwijken plaatsvinden waar de grootste tekorten berekend zijn.

In tabel 3.3. zijn de berekende tekorten per begin 2011, de uitbreidingsplannen en de verwachte tekorten per einde 2011 naast elkaar gezet.

Tabel 3.3: Berekening tekort BSO kindplaatsen na uitbreiding eind 2011

	Tekort per 1/1/2011	Uitbreiding in 2011	Tekort per 31/12/2011²
Vleuten de Meern	186	240	- 54
Zuid	112	140	-28
Oud Hoograven, Tolsteeg	178	0	178
Noordwest	104	160	-56
Zuilen-noord en -oost	85	80	5
Leidsche Rijn	77	80	-3
Noordoost	59	40	19
Wittevrouwen, Zeeheldenbuurt	68	40	28
Zuidwest	43	40	3
Dichterswijk, Rivierenwijk	101	0	101
Oost	-283	120	-403
Wilhelminapark, Rijnsweerd	138	0	138

Het totaal aan uitbreidingsplannen in 2011 bedraagt 920 BSO kindplaatsen (zie bijlage 3 voor een gedetailleerde inventarisatie van uitbreidingsplannen).

Het grootste deel van deze uitbreiding, 820 kindplaatsen, is gepland in de wijken waar volgens het prognosemodel ook de grootste tekorten zijn.

Na de verwachte uitbreidingen van BSO in 2011 zijn de met het model berekende capaciteitstekorten op wijkniveau grotendeels weggewerkt.

Op subwijkniveau resteren nog kansen op wachtlijsten in Oud Hoograven, Tolsteeg, in Dichterswijk, Rivierenwijk en in Wittevrouwen, Zeeheldenbuurt.

De wijk Oost heeft na de uitbreidingen over de gehele linie voldoende BSO aanbod maar Wilhelminapark, Rijnsweerd is een specifieke subwijk met kansen op wachtlijsten.

Of ouders eind 2011 nog wachtlijsten voor BSO ervaren in deze gebieden is afhankelijk van de mate waarin de uitbreidingsplannen in 2011 ook daadwerkelijk gerealiseerd worden en is ook afhankelijk van de mate waarin kinderen gebruik maken van BSO voorzieningen in andere wijken.

In bijlage 2 is een volledig overzicht van de berekende tekorten in alle wijken en subwijken opgenomen.

² Een positief getal betekent dat er nog een tekort is, een negatief getal betekent dat er eind 2011 meer aanbod dan vraag is volgens het prognosemodel.

3.6 Conclusie

Dat er eind 2010 wachtlijsten voor BSO zijn in de gemeente wordt bevestigd door het landelijk onderzoek dat in opdracht van het Ministerie van SZW is uitgevoerd (ITS, 2011). Volgens dat onderzoek bedraagt het capaciteitstekort per einde 2010 500 kindplaatsen BSO. Met behulp van een rekenmodel is een inschatting gemaakt van het tekort aan BSO capaciteit per wijk en subwijk.

Uit de doorrekeningen blijken er per begin 2011 tekorten aan BSO te verwachten zijn in de wijken Vleuten de Meern, Zuid, Noordwest, Leidsche Rijn en Noordoost. Er zijn ook wijken die voldoende capaciteit hebben maar subwijken kennen waar meer vraag dan aanbod is. Het gaat dan om Dichterswijk, Rivierenwijk en Wilhelminapark, Rijsweerd.

Op basis van de door de gemeente uitgevoerde inventarisatie van uitbreidingsplannen is te onderbouwen dat de wachtlijsten voor BSO aan het einde van 2011 grotendeels opgelost zullen zijn.

Of ouders eind 2011 nog wachtlijsten voor BSO ervaren in deze gebieden is afhankelijk van de mate waarin de uitbreidingsplannen in 2011 ook daadwerkelijk gerealiseerd worden en is ook afhankelijk van de mate waarin kinderen gebruik maken van BSO voorzieningen in andere wijken.

4. Tot slot

In de gemeente Utrecht is de capaciteit aan BSO in de afgelopen jaren fors uitgebreid en ook in 2011 worden de opvangmogelijkheden voor basisschoolleerlingen in de stad substantieel uitgebreid.

Per einde 2010 bedraagt de wachtlijst voor BSO ongeveer 500 kindplaatsen, dat is ongeveer 9% van de totale BSO capaciteit in de stad. Na de verwachte uitbreidingen van BSO in 2011 zijn de actuele capaciteitstekorten in de wijken Vleuten de Meern, Zuid, Noordwest, Leidsche Rijn en Noordoost grotendeels weggewerkt. Dat is in lijn met de landelijk gesignaleerde trend van sterk teruglopende wachtlijsten voor BSO (ITS, 2011).

Op subwijkniveau resteren eind 2011 nog kansen op wachtlijsten in Oud Hoograven, Tolsteeg, in Dichterswijk, Rivierenwijk, in Wittevrouwen, Zeeheldenbuurt en in Wilhelminapark, Rijsweerd.

Of ouders eind 2011 nog wachtlijsten voor BSO ervaren in deze gebieden is afhankelijk van de mate waarin de uitbreidingsplannen in 2011 ook daadwerkelijk gerealiseerd worden en is ook afhankelijk van de mate waarin kinderen gebruik maken van BSO voorzieningen in andere wijken.

Bij de doorrekeningen van de vraag naar BSO voor dit onderzoek is geen rekening gehouden met de gevolgen van bezuinigingen op de kinderopvangtoeslag. Deze bezuinigingen worden vanaf 2011 geleidelijk ingevoerd en kunnen de komende jaren leiden tot een daling van het aantal kinderen dat gebruik maakt van BSO.

In bijlage 1 is een per wijk en subwijk een overzicht opgenomen van het aandeel kinderen dat gebruik maakt van BSO. De cijfers over 2007, 2008 en 2009 zijn ontleend aan de kinderopvangtoeslag administratie van de Belastingdienst. De prognose voor 2011 is gebaseerd op het prognosemodel dat voor de gemeente Utrecht is ontwikkeld.

In bijlage 2 is met behulp van het prognosemodel en de inventarisatie van uitbreidingsplannen een berekening gemaakt van de tekorten aan BSO per begin en per einde 2011 berekend.

In bijlage 3 is een overzicht opgenomen met de door de gemeente geïnventariseerde uitbreidingsplannen voor 2011.

Bijlage 1a: Deelname BSO 2007-2009 en prognose 2011 in aantallen

Aantal kinderen met BSO per jaar per wijk	2007	2008	2009	Prognose 2011
West	465	575	660	732
Oog in Al, Welgelegen	245	295	335	381
Lombok, Leidseweg	110	135	155	164
Nieuw Engeland, Schepenbuurt	110	145	170	187
Noordwest	280	290	360	418
Pijlsweerd	30	35	40	50
Ondiep, 2e Daalsebuurt	55	55	70	78
Zuilen-west	85	80	110	132
Zuilen-noord en -oost	110	120	140	157
Overvecht	160	175	195	218
Taagdreef, Wolgadreef	50	55	60	71
Zamenhofdreef, Neckardreef	30	25	30	29
Vechtzoom, Klopvaart	40	50	55	59
Zambesidreef, Tigrisdreef	40	45	50	59
Noordoost	940	1.075	1.165	1.241
Votulast	260	305	345	356
Tuindorp, voordorp	465	520	550	561
Wittevrouwen, Zeeheldenbuurt	940	250	270	324
Oost	510	595	650	710
Oudwijk, Buiten Wittevrouten	150	185	200	215
Abstede, Gansstraat	95	105	130	153
Wilhelminapark, Rijnsweerd	265	305	320	342
Binnenstad	125	160	185	211
Binnenstad city en winkelgebied	20	30	25	21
Binnenstad woongebied	105	130	160	190
Zuid	590	660	725	804
Lunetten	360	380	395	408
Oud Hoograven, Tolsteeg	165	190	220	266
Nieuw Hoograven, Bokkenbuurt	65	90	110	130
Zuidwest	275	330	400	468
Dichterswijk, Rivierenwijk	200	250	305	369
Transwijk	25	20	25	25
Kanaleneiland	50	60	70	74
Leidsche Rijn³	710	935	1.165	1.459
Vleuten de Meern	820	1.095	1.490	2.343
Totaal gemeente Utrecht	4.875	5.890	6.995	8.605

³ De subwijken van Leidsche Rijn en Vleuten de Meern zijn in de CBS rapportages samengevoegd waardoor voor deze wijken geen accuraat beeld per subwijk kan worden gegeven

Bijlage Ib: Deelname aan BSO 2007-2009 en prognose 2011 in %

Aandeel kinderen met BSO in % van totaal aantal 4 t/m 11 jarigen per wijk	2007 in %	2008 in %	2009 in %	Prognose 2011 in %
West	24%	30%	33%	37%
Oog in Al, Welgelegen	31%	37%	40%	45%
Lombok, Leidseweg	17%	21%	24%	25%
Nieuw Engeland, Schepenbuurt	21%	29%	34%	37%
Noordwest	11%	11%	14%	16%
Pijlsweerd	11%	14%	16%	21%
Ondiep, 2e Daalsebuurt	8%	8%	11%	13%
Zuilen-west	14%	13%	18%	21%
Zuilen-noord en -oost	10%	11%	13%	15%
Overvecht	6%	6%	7%	7%
Taagdreef, Wolgadreef	6%	7%	8%	10%
Zamenhofdreef, Neckardreef	7%	5%	6%	6%
Vechtzoom, Klopvaart	7%	8%	8%	9%
Zambesidreef, Tigrisdreef	5%	5%	5%	5%
Noordoost	34%	39%	41%	44%
Votulast	33%	39%	42%	43%
Tuindorp, voordorp	37%	43%	44%	45%
Wittevrouwen, Zeeheldenbuurt	29%	32%	35%	41%
Oost	33%	37%	40%	43%
Oudwijk, Buiten Wittevrouten	32%	38%	39%	42%
Abstede, Gansstraat	26%	28%	34%	39%
Wilhelminapark, Rijsweerd	37%	41%	43%	45%
Binnenstad	26%	32%	36%	43%
Binnenstad city en winkelgebied	29%	41%	34%	31%
Binnenstad woongebied	26%	30%	36%	45%
Zuid	27%	31%	34%	36%
Lunetten	38%	41%	43%	45%
Oud Hoograven, Tolsteeg	29%	34%	39%	44%
Nieuw Hoograven, Bokkenbuurt	10%	14%	16%	19%
Zuidwest	9%	11%	13%	15%
Dichterswijk, Rivierenwijk	23%	28%	33%	37%
Transwijk	13%	11%	12%	12%
Kanaleneiland	3%	3%	4%	4%
Leidsche Rijn⁴	29%	32%	36%	38%
Vleuten de Meern	18%	22%	28%	39%
Totaal gemeente Utrecht	20%	23%	27%	31%

⁴ De subwijken van Leidsche Rijn en Vleuten de Meern zijn in de CBS rapportages samengevoegd waardoor voor deze wijken geen accuraat beeld per subwijk kan worden gegeven

Bijlage 2: Huidig en verwacht tekort aan BSO capaciteit

Met behulp van het prognosemodel en de inventarisatie van uitbreidingsplannen (zie bijlage 3) zijn de volgende tekorten per begin en per einde 2011 berekend⁵.

	Tekort per 1/1/2011	Uitbreiding in 2011	Tekort per 31/12/2011
West	-11	40	-51
Oog in Al, Welgelegen	-35	40	-75
Lombok, Leidseweg	29	0	29
Nieuw Engeland, Schepenbuurt	-5	0	-5
Noordwest	104	160	-56
Pijlsweerd	13	0	13
Ondiep, 2e Daalsebuurt	-8	60	-68
Zuilen-west	13	20	-7
Zuilen-noord en -oost	85	80	5
Overvecht	20	60	-40
Taagdreef, Wolgadreef	-3	60	-63
Zamenhofdreef, Neckardreef	-20	0	-20
Vechtzoom, Klopvaart	19	0	19
Zambesidreef, Tigrisdreef	23	0	23
Noordoost	59	40	19
Votulast	-23	0	-23
Tuindorp, voordorp	14	0	14
Wittevrouwen, Zeeheldenbuurt	68	40	28
Oost	-283	120	-403
Oudwijk, Buiten Wittevrouten	-307	80	-387
Abstede, Gansstraat	-115	40	-155
Wilhelminapark, Rijsweerd	138	0	138
Binnenstad	-79	0	-79
Binnenstad city en winkelgebied	-86	0	-86
Binnenstad woongebied	7	0	7
Zuid	112	140	-28
Lunetten	-20	70	-90
Oud Hoograven, Tolsteeg	178	0	178
Nieuw Hoograven, Bokkenbuurt	-45	70	-115

⁵ Een negatief tekort is een overschot

	Tekort per 1/1/2011	Uitbreiding in 2011	Tekort per 31/12/2011
Zuidwest	43	40	3
Dichterswijk, Rivierenwijk	101	0	101
Transwijk	-67	40	-107
Kanaleneiland	10	0	10
Leidsche Rijn	77	80	-3
Vleuten de Meern	186	240	-54

Bijlage 3: Inventarisatie mogelijke uitbreidingen BSO 2011

Wijk	Organisatie	locatie	Geplande opening	Extra BSO plaatsen
Zuilen west	Ludens	Pyramide	2011/2012	20
Zuilen/Noord-Oost	Ludens	Magrietschool	2011	20
Zuilen/Noord-Oost	Ludens	De Cirkel	2011	20
Zuilen/Noord Oost	Ludens	De Boeg	2011	40
Ondiep	Ludens	Thorbecke park	2011	60
Taagdreef/Overvecht	Ludens	Trajectum	2011	60
Noord-Oost	Ludens	Jenaplan Witte Vrouwen	2011	40
Oudwijk/Buiten Witte Vrouwen	Ministek	Nieuwe Regentesse straat	2011/2012	20
Oudwijk/Buiten Witte Vrouwen	Ludens	Homeruslaan	2011/2012	60
Abstede	Nokik	Scoutingvereniging Jong verkeners	2011	40
Nieuw Hoograven	Ludens	St. Jan de Doper	2011	30
Nieuw Hoograven	Nokik	Het Meeuw gebouw van de Kohn Stam School	2011	40
lunetten	Ludens	Fort ludens	2011	40
lunetten	Ludens	PGA huis ludens	2011	30
Transwijk	Saartje	Anne Frank school Bijniershoek	2011-2012	40
Terwijde	??	Loactie E3	2011	80
De Meern	Kind en Co	School de drie koningen	2011	60
De Meern	Kind en Co	Meander	2011	60
Vleuterweide	BSO LR/KOKO	Het Balkon	2011	120
Oog in al	Saartje	Beethovenplein	2011	40
		totaal		920

Bijlage 4: Bronvermelding

- Wachtlijsten en wachttijden kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang - 6e meting (ITS, Januari 2011)
- Monitor Kinderopvang 2009 (Afdeling Bestuursinformatie, Gemeente Utrecht, 2009)
- Groeistuipen! Wachtlijsten Buitenschoolse Opvang: tijdelijk en onvermijdelijk op weg naar structurele oplossingen (Eindrapport Taskforce Bestrijding Wachtlijsten Buitenschoolse Opvang, september 2007)